

Nieuwsbrief

Van de voorzitter

Steeds belangrijker

Vanavond zit ik achter de pc om mijn laatste bijdrage als voorzitter aan de nieuwsbrief toe te voegen. Een moment voor een kleine terug- en vooruitblik:

- Boeren en natuur; we dachten dat dit twee werelden waren. De wereld van natuurorganisaties en de wereld van de functionele benutting van de landbouw gronden. We hebben elkaar nodig en we kunnen van elkaar leren en daardoor elkaar versterken.
  - De agrarische natuurverenigingen spelen daarin een sleutelrol. Sterker nog het werk van de VSR wordt steeds belangrijker.
  - Binnenkort neem ik afscheid als voorzitter. Met heel veel plezier heb ik dit mogen doen. We hebben een fijne club mensen in het bestuur. Ook de vacatures zijn ingevuld met enthousiaste mensen. Mensen met oog voor het Liemerse Landschap.
  - Christine Köning-Wipfler en Jeroen Stuyt zijn onze nieuwe kandidaten voor het bestuur. Twee agrarische ondernemers met een eigen invulling van de agrarisch natuur. Op onze ledenvergadering van 6 oktober kunnen zij benoemd worden in het bestuur.
  - De natuur staat er mooi voor, grondwaterpeil is op het oude niveau en op tijd een regenbui. Volop klaprozen en ook de eerste bloemen van het bloemenzaadmengsel komen uit (eind juni).
  - In het Duivensebroek is volop gewerkt aan optimaal weidevoelbeheer, zoals nestbescherming, plasdras, kruidenrijk randenbeheer en uitgesteld maaien.
- Patrijzen zijn ook gelukkig actief door nestgelegenheid te bieden, aanleggen bloemblokken, hagen struwelen.
  - Boeren laten een bedrijfsnatuurplan maken waarin ruimte op bedrijfsniveau wordt gezocht voor meer natuurinclusieve landbouw door inzaaien van akkerranden, werken aan herstel van bodemleven, klimaatbestendig maken van hun bedrijf.
  - We zien steeds meer kansen voor ons als lid en vereniging. Het mooie is, dat de natuur rustig zij gang gaat. Ook in de toekomst moet de boer en grondgebruiker zelf de regie houden wat bij haar of hem als natuurinclusief past. De plaats van de overheid is dat ze dit alleen stimuleert.
  - Dank jullie wel dat ik voorzitter mocht zijn van deze mooie vereniging.

Tot slot spreek ik de wens uit dat een optimale balans mag blijven tussen natuur en het agrarisch gebruik. Dit allemaal ten dienste van een gezond voedselpakket uit de Liemers!

Hartelijke groet,

Jan den Hartog, voorzitter

Bloemrijke akkerranden

Dit voorjaar hebben boeren en particulieren verschillende akkerranden, overhoekjes en stroken langs landschapselementen ingezaaid. We hadden twee projecten waar deelnemers gratis bloemrijke mengsels konden bestellen, namelijk een project van Collectief Rivierenland en een actie van de VSR.

Project Bloemrijke akkerranden van Collectief Rivierenland

Het eerste project was “Bloemrijke akkerranden” van Collectief Rivierenland. Deze actie was bedoeld voor agrariërs en specifiek voor akkerranden. In de Liemers hebben 17 deelnemers aan de actie mee gedaan. Voor ca. 10 km zijn in de Liemers bloemrijke akkerranden aangelegd dit voorjaar.

In het kader van Actieplan Natuurin-

sieve Landbouw kon het collectief gratis akkermengsels aanbieden aan boeren die bloemrijke randen willen inzaaien op hun bedrijf, binnen het werkgebied van het collectief (rivierengebied van Gelderland/Betuwe). In 2021 en 2022 wil het collectief samen met de boeren 30 tot 40 kilometer aan bloemrijke akkerranden aanleggen. Deze akkerranden zijn 3 meter breed en leveren voedsel en dekking aan verschillende vogelsoorten en insecten. Daarnaast geven deze randen een fleurig beeld en zijn ze een mooi visitekaartje voor de regio en de agrarische sector.

(Collectief Rivierenland zet zich samen met de 6 Agrarische Natuurverenigingen in het rivierengebied van Gelderland in voor agrarisch natuurbeheer. Samen met 500 deelnemers (boeren, burgers en buitenlui) leveren zij een grote bijdrage aan

de versterking van de biodiversiteit en de kwaliteit van het landschap.)

Bloemenactie VSR

Het tweede project was de jaarlijkse Bloemenactie van de VSR. Voor het 4e jaar konden leden een mengsel bestellen om bijvoorbeeld een overhoekje of bloemrijke strook langs een struweelhaag of knotbomenrij of rand langs de sloot in te zaaien. Hiervoor waren Floramengsels en Bijenmengsels van PVM uit Lobith beschikbaar. Ook konden boeren een bloemrijke akkerrand inzaaien. De bloemen trekken insecten, bijen en vogels aan. Op deze manier zetten de VSR en haar leden zich in voor meer biodiversiteit in het agrarische landschap. Het landschap wordt kleurrijker en afwisselender door de bloemen.

Instructie inzaaien en beheren

In het najaar willen we voor leden van de VSR een instructie geven in het terrein. We wilden dit in het voorjaar doen, maar dat is helaas niet gelukt door de coronamaatregelen. Tijdens de instructie willen we laten zien hoe je het beste in kunt zaaien, hoe je het beste de bloemenrand kunt beheren, hoe gaat het de winter in.

Hulp nodig bij inzaaien?

Graag willen we weten of er onder de leden behoefte is aan hulp bij het inzaaien. Bijv. een machine nodig om de bodem zaaiklaar te maken. Dit kun je

aangeven als je de uitnodiging hebt ontvangen deze nazomer, of geef het door aan de coördinator op marije@rijnstromen.nl. Bij veel vraag hiernaar gaat de VSR kijken of ze daar iets voor kan organiseren.

Vanuit het collectief:

Opstellen bedrijfsnatuurplannen voor geïnteresseerden.

Voor boeren in Gelderland is het mogelijk om vanuit het Platform Natuurinclusieve Landbouw Gelderland kosteloos een bedrijfsnatuurplan te laten maken. Dit bedrijfsnatuurplan richt zich volledig op uw situatie en wensen voor de ontwikkeling van uw bedrijf waarin ruimte is voor meer natuurinclusieve landbouw.

Voor meer info zie [Platform Natuurinclusieve landbouw Gelderland.nl](https://platformnatuurinclusieve.nl). Specifiek over de Bedrijfsnatuurplannen zie [Natuurinclusieve landbouw Gelderland.nl](https://natuurinclusieve.nl).

Als u interesse heeft in het laten opstellen van een Bedrijfsnatuurplan, en uw bedrijf bevindt zich in het rivierengebied van Gelderland, stuur dan een mail aan info@collectiefrivierenland.nl.

Kruidenrijk grasland

nl om u aan te melden. Geef in de mail aan: uw naam/ bedrijfsnaam/ adres/ telefoonnummer.

Wij nemen contact met u op voor een intakegesprek met één van onze gebiedscoördinatoren. Tijdens dit gesprek zal er bepaald worden welke plannen voor uw bedrijf geschreven kunnen worden. Dit gebeurt op basis van bedrijfsinformatie, gebiedsfactoren en actualiteiten in de regio. Het gaat om:

- Biodiversiteitsplan;
- Kringloopplan (veehouderij);
- Bodem- en waterplan.

De plannen worden geschreven door het collectief en externe partners.

Platform Natuurinclusieve Landbouw Gelderland:

Binnen het Platform Natuurinclusieve Landbouw Gelderland werken ruim 20 organisaties gezamenlijk aan het inpassen van zoveel mogelijk natuurinclusieve landbouw in Gelderland. In deze vorm van landbouw is aandacht voor optimaal beheer en verbeteren van (ecologische) kringlopen, natuur en landschap, waarbij een economisch rendabel landbouwsysteem een belangrijk uitgangspunt is.

Uitgebreid aanbod praktijkcursussen, kennisbijeenkomsten en excursies

In juni en juli start Collectief Rivierenland met praktijkcursussen graslandbeheer en akkerbeheer. In oktober staat een excursie over bodemverbetering op de planning. Vervolgens worden in november kennisbijeenkomsten meerwaarde kruidenrijk grasland en weidevogelbeheer gegeven. In november, december en januari staan een cursus hakhoutbeheer en een snoeicursus hoogstamfruit op de planning. Maatwerkadviezen voor weidevogelbeheer zijn het hele jaar mogelijk. Deelnemers aan het ANLb en leden van de VSR hebben hier een email over ontvangen en kunnen zich opgeven op info@collectiefrivierenland.nl. Voor meer info zie [Uitgebreid aanbod praktijkcursussen, kennisbijeenkomsten en excursies](#) | Collectief Rivierenland.

De Big Five van Het Broek

Dit jaar heeft de nestbeschermingsgroep geen bezoek aan de boeren gebracht i.v.m. corona.

Een laat begin voor de weidevogels dit jaar door de kou. Op 17 maart werd pas het eerste kievit-snest met eieren gevonden.

Het seizoen loopt nu ten einde.

Er zijn nog wel enkele nesten te controleren om te kijken of ze zijn uitgekomen.

We hadden dit jaar eindelijk weer eens de nesten van alle vijf grote soorten, te weten de kievit - scholekster - grutto - tureluur en wulp.

Van de wulp zelfs twee nesten, waarvan er één helaas is gepreedeerd, van het andere nest hebben we niet kunnen vaststellen of het wel of niet is uitgekomen.

Bij 21 boeren zijn in totaal 143 nesten gevonden. Hiervan zijn 129 van de kievit, 8 scholekster - 3 grutto - 2 wulpen - en 1 tureluurnest.

Dat er aanzienlijk minder kievitsnesten zijn dan in andere jaren, komt mede door het feit dat er bij minder boeren nesten zijn opgezocht. Daar komt bij dat we van de kievit, nog steeds, zoals ieder jaar, een achteruitgang constateren. Uiteraard heeft ook corona roet in het eten ge-goooid.

We hopen volgend jaar meer persoonlijk contact met de boeren te kunnen maken!

Namens de nestbeschermingsgroep
"De Liemers",

Jan Willem Bakker

De Boerenzwaluw

Een zwaluw maakt nog geen zomer, maar ik word er wel blij van.

Elk voorjaar verheug ik mij op de komst van de boerenzwaluw naar ons fietsenhok. Eind maart-begin april meldt dit kleine vogeltje zich na een tocht van soms bijna 10.000 km.

Met zijn 15 tot 20gram is hij dan de middellandse zee en de Sahara overgestoken.

Ik praat over "hij" omdat ik vermoed dat het mannetje zich als eerste meldt. De oude nesten worden geïnspecteerd, maar vaak wordt er een nieuw nest gebouwd.

Na een flink aantal dagen in en uit vliegen is hij plotseling enkele dagen verdwenen. Plotseling zijn er meer zwaluwen en wordt er druk gekwetterd in het fietsenhok. Ik neem aan dat er dan een dame wordt geschaakt.

Ik heb wel meegemaakt dat er een nieuw nest werd gebouwd, dus heeft mevrouw zwaluw kennelijk de echtelijke sponde afgekeurd. Na hard werken en flink sjouwen met klei en zacht nestmateriaal wordt het rustig in en rond het nest. Plotseling neem ik een groot aantal eieren waar. Vanaf nu zit er continu een van beide echtelieden op het nest te broeden en wordt door zijn of haar partner van voedsel voorzien. Met een enorme snelheid scherend over het weiland, worden vele vliegen en muggen naar binnen gebracht.

Na een aantal dagen gebeurt het wonder en hoor ik piepende geluidjes in het nest. Vanaf dat moment vliegen de beide ouders dagenlang af en aan met voedsel voor het jonge grut.

Zodra een van de ouders nadert sperren een 4 tot soms 8-tal bekjes zich open om het voedsel binnen te krijgen. Het lijkt een harmonieus gezin maar het gebeurt dat een achter gebleven broertje of zusje uit het nest wordt gekieperd en dood op de grond komt te liggen.

Ook orde en netheid zit er al vroeg ingebakken. Overdag zie je enkel opengesperde bekjes over de rand kijken maar 's nachts kijk je tegen een aantal kontjes aan die keurig over de rand van het nest poepen. Dat zie ik nog geen kleuter na doen.

De kinderen groeien als kool en op enig moment kunnen de beide ouders er niet meer bij in het nest omdat het te vol raakt. Wij hebben wel meegemaakt dat vlak voor het uitvliegen het hele nest afbrak en de hele familie op de grond rondfladderde als voer voor de kat. In dat geval heeft ons aardappelschilmandje uitkomst geboden. Gewoon op een plankje teruggezet en het voederen wordt onmiddellijk hervat alsof er niets gebeurd was.

Dan breekt er een spannende tijd aan, het moment van uitvliegen. Wie durft het eerst? Zodra de eerste de sprong heeft gewaagd volgen er al snel meer. Soms duurt het wel een dag voor het laatste kind het nest verlaat.

De eerste dag is een zeer gevaarlijke want de jonge vogeltjes fladderen dan wat rond en blijven soms net te lang op de grond zitten waarbij ze al snel een hapje worden voor de kat of een speeltje voor de hond. Meestal komen er meer nesten tegelijk uit waarbij de hele wasdraad vol komt te zitten met jonge zwaluwen. Een gekwetter van jewelste.

De ouders scheren er rondom en lijken wel vlieg instructies te geven. Intussen gaat het voeden natuurlijk continu door ook als het grut op de wasdraad zit.

Soms lukt het de ouders om nog een tweede en soms derde legsel groot te brengen, alhoewel ik ernstig betwijfel of die jonge vogels uit het laatste nest ooit Afrika bereiken.

Petje af voor deze mini krachtpatsers

Jos Lamers

COLOFON:
Redactie nieuwsbrief:
Annette van Steen
email: a.v.steen@live.nl

Secretariaat:
Gerreke Boschloo
Kleine Veldstraat 6
6986 CJ Angerlo
tel 06 20 25 49 32
email: secretariaat@rijnstromen.nl

Website VSR:
www.rijnstromen.nl

Lay-out & druk:
CP Grafimedia / EB

Verspreiding:
Gerreke Boschloo